

16. helluntain jälkeinen viikko, tiistai

Päivän epistola

(Gal. 5: 11 – 21)

”Veljet, jos minä tosiaan yhä julistan ympärileikkausta, miksi minua sitten vainotaan? Silloinhan ei julistamani risti olisi enää loukkauksena. Saisivat kuohita itsensä, nuo teidän yllyttäjänne! Teidät on kutsuttu vapauteen, veljet. Mutta älkää tämän vapauden varjolla päästäkö itsekästä luontoanne valloilleen, vaan rakastakaa ja palveltaa toisianne. Lain kaikki käskyt on pidetty, kun tätä yhtä noudatetaan: ”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.” Mutta jos te revitte ja raastatte toinen toistanne, pitääkää varanne, ettette lopullisesti tuhoa toisianne. Tarkoitan tätä: antakaa Hengen ohjata elämäännne, niin ette toteuta lihanne, oman itsekkään luontonne haluja. Liha haluaa toista kuin Henki, Henki toista kuin liha. Ne sotivat toisiaan vastaan, ja siksi te ette tee mitä tahtoisitte. Mutta jos Henki johtaa teitä, ette ole lain alaisia. Lihan aikaansaannokset ovat selvästi nähtävissä. Niitä ovat siveettömyys, saastaisuus, irštaus, epäjumalien palveleminen, noituus, vihamielisyys, riidat, kiihkoilu, kiukku, juonittelu, eripuraisuus, lahkolaisuus, kateus, juomingit, remuaminen ja muu sellainen. Varoitan teitä, kuten olen jo ennenkin varoittanut: ne, jotka syyllistyvät tällaiseen, eivät saa omakseen Jumalan valtakuntaa.”

”Yhä julistan ympärileikkausta” todennäköisesti tulee siitä, että juutalaistajat väittivät Paavalin myöntäneen ympärileikkauksen arvon sellaisessa yhteydessä, kun se hänelle sopi (1. Kor. 9: 20, Ap.t. 16: 1 - 3)). Paavali toteaa, että jos hän edelleen olisi samaa mieltä, ”miksi minua sitten vainotaan?” Juutalaistajat eivät olleet vaatineet kreikkalaisen Tituksen ympärileikkausta (Gal. 2: 3). ”Silloinhan ei julistamani risti olisi enää loukkauksena.” Paavalin julistama risti (Kristuksen kuolema ristillä) poisti tarpeen ympärileikkaukselle, vaikka siitä tulikin ”loukkaus” juutalaisille (1. Kor. 1: 23).

”Saisivat kuohita itsensä, nuo teidän yllyttäjänne!” Kyse on Paavalin ironiasta. Todennäköisesti hän viittaa Vähä-Aasiassa olleeseen äiti-jumalatar Kybelen kulttiin, jossa kultin papit gallit kuohitsivat itsensä. Tämän kultin galatalaiset tunsivat. Paavali kirjoitti varoituksen sanoja filippiiläisille tästä ryhmästä (Fil. 3: 2).

”Teidät on kutsuttu vapauteen.” Vapaus on vapautta juutalaisten perinnäissäännöistä, mutta se ei merkitse vapautta tehdä mitä tahansa. Meidän tulee olla vapaita laista jotta voisimme kirkastaa lain. Vapauden tulee toteutua rakkauden palveluna, se on vapautta muille. Paavali siteeraa rakkauden kaksoiskäskyn jälkimmäistä osaa: ”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi” (3. Moos. 19: 18).

Rakastamalla lähimmäisiä toteutuu koko laki. Nyt ihminen pääsee raskaasta lain ikeestä kevyempään, mutta kestävämpään rakkauden ikeeseen. Mutta kumpi oli Paavalin mielessä: Vanhan testamentin teksti vai Jeesuksen opetus: ”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se heille. Tässä on laki ja profeetat” (Matt. 7: 12). Mooseksen kirjojen lähimmäinen oli toinen israelilainen, Paavalille ei ollut eroa, oliko ihminen juutalainen tai kreikkalainen (Room. 10: 12).

”Antakaa Hengen ohjata elämäännne” on tarkan käännöksen mukaan ”kulkea Hengen kanssa, opastamana”. Henki on kristillisen toiminnan liikkeelle paneva voima. ”Te ette tee mitä tahtoisitte.” Lause kertoo kristityn tilanteen. Kristukseen liitetty ihminen edelleen taistelee ”lihan” eli oman itsekkyytensä kanssa. ”Liha” johdattaa ihmistä tekemään pahoja asioita. Mutta tätä ”lihaa” ihminen kykenee hallitsemaan, se ei itsessään ole osa ihmisen luontoa. Me todellakin olemme vapaita, mutta emme vain laista, vaan myös tekemään vääriäkin päätöksiä. ”Mutta jos Henki johtaa teitä, ette ole lain alaisia.” Henki ohjaa oikeaan suuntaan. Tämä on kehoitus noudattaa Hengen ohjausta. Henki vapauttaa lain alaisuudesta. Hengen mukainen elämä on elämää uskossa ja rakkaudessa. Rakkauden on suuntauduttava Jumalaan ja lähimmäisiin.

Jakeissa 19 – 21 Paavali luettelee erilaisia paheita. Samanlaisia listoja on muuallakin hänen kirjeissään. Listojen sanoma on selvä: näin toimivat eivät pääse Jumalan valtakuntaan. Todennäköisesti Paavali käytti jo ennen hänen toimintaansa laadittuja listoja, joita käytettiin kastettavien opetuksen yhteydessä. Samanlaisia listoja löytyy hellenistisestä maailmasta, erityisesti stoalaisesta filosofiasta. Ne tunnettiin myös juutalaisuudessa esseelaisten keskuudessa.

Päivän evankeliumi

(Mark. 7: 5 – 16)

”Siihen aikaan fariseukset ja lainopettajat kysyivät Jeesukselta: ”Miksi sinun opetuslapsesi eivät elä isien perinnäissääntöjen mukaan, vaan aterioivat epäpuhtain käsin?” Hän vastasi heille: ”Te tekopyhät! Oikein on Jesaja teistä ennustanut. Onhan kirjoitettu: - Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta sen sydän on kaukana minusta. Turhaan he minua palvelevat, kun opettavat oppejaan, ihmisten tekemiä käskyjä. Te olette hylänneet Jumalan käskyn ja noudatatte ihmisten perinnäissääntöjä.” Ja hän jatkoi: ”Taitavasti te teette tyhjäksi Jumalan käskyn, jotta voisitte noudattaa omia sääntöjänne. Mooses on sanonut: ”Kunnioita isääsi ja äitiäsi” ja ”Joka kiroaa isäänsä tai äitiään, häntä rangaistakoon kuolemalla.” Mutta te opetatte toisin. Jos joku sanoo isälleen tai äidilleen: ”Se, mitä sinun piti minulta saada, on nyt korban: olen luvannut sen uhrilahjaksi, te ette salli hänen enää tehdä mitään isänsä tai äitinsä hyväksi. Näin te

perinnäissääntöjä seuratesanne ja opettaessanne teette tyhjäksi Jumalan sanan. Ja paljon muutakin te teette, samanlaista.” Jeesus kutsui taas väkijoukon luokseen ja sanoi: ”Kuulkaa kaikki minua ja ymmärtäkää. Ei ihmistä voi saastuttaa mikään, mikä tulee häneen ulkoapäin. Se ihmisen saastuttaa, mikä tulee hänen sisältään ulos. Jolla on korvat, se kuulkoon!”

Mooseksen saamien käskyjen tulkintaa, jota tekivät fariseukset ja kirjanoppineet, kutsutaan isien perinnäissäännöiksi. Näiden sääntöjen mukaan ennen aterialla oli pestävä kädet. Asia on puhtauden kannalta järkevä. Mutta näissä perinnäissäännöksissä asiasta oli tehty muodollinen, kädet oli pestävä ”vaikkapa vain tilkallisella vettä”. Kyse ei ollut puhtaudesta vaan säännön orjallisesta noudattamisesta.

”Te tekopyhät! Oikein on Jesaja teistä ennustanut” kertoo fariseusten ja kirjanoppineiden uskonnollisesta elämäntavasta. Kreikkalainen sana ”tekopyhä” tarkoittaa maskin taakse piiloutunutta näyttelijää. ”Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta sen sydän on kaukana minusta” on lainaus profeetta Jesajalta, mutta tekstin Septuagintan mukaisesta kreikkannoksesta, ei hepreasta (Jes. 29: 13). Fariseukset olivat luopuneet Mooseksen saamista käskyistä ja noudattivat ihmisten laatimia sääntöjä.

”Turhaan he minua palvelevat, kun opettavat oppejaan, ihmisten tekemiä käskyjä.” Fariseusten Jumalan palveleminen tapahtuu vain huulilla, kun he opettavat. Se, mitä he opettavat, on ihmisten tekemiä käskyjä, mutta se esitetään jumalallisina määräyksinä.

”Te olette hylänneet Jumalan käskyn ja noudatatte ihmisten perinnäissääntöjä” ilmaisee tarkasti, mitä sisältyi profeetta Jesajan kirjan tekstiin. Fariseukset ja kirjanoppineet eivät tätä hyväksyneet, sillä omasta mielestään he vain selittivät lakia ihmisille. Huomisessa evankeliumissa Jeesus antaa hyvän esimerkin siitä, miten ihmisten perinnäissäännöt toimivat suoraan Jumalan tahtoa vastaan.

Ihmisten perinnäissäännöt ovat Tooran (viisi Mooseksen kirjaa) selittämistä ja sovittamista elämän eri tilanteisiin. Ajatuksena oli, että jokaisessa tilanteessa piti noudattaa Jumalan tahtoa. Mooseksen kirjoissa on 613 käskyä. Isien perinnäissäännöt ovat näiden käskyjen selityksiä ja niitä on hyvin paljon.

Fariseukset ja lainopettajat arvostelijat Jeesuksen opetuslapsia siitä, että nämä eivät noudata isien perinnäissääntöjä. Jeesuksen vastaus osoittaa, että kysyjät itse toimivat vielä enemmän väärin. Noudattamalla näitä perinnäissääntöjä, he rikkovat selvästi varsinaista lakia vastaan.

Jeesus antaa tässä yhteydessä esimerkin perinnäissäännöstä, joka kääntyy Jumalan antamaa käskyä vastaan. ”Kunnioita isääsi ja äitiäsi” (2. Moos. 20: 12) on yksi kymmenestä käskystä. Kunnioitus merkitsee paitsi arvossa pitämistä, myös tarvittaessa huolenpitoa. Isien perinnäissäännöissä oli ohje, että temppeliin tuotu tai luvattu uhrilahja syrjäyttää jonkin muun rahasuorituksen (tai vastaavan teon). Tätä perusteltiin myös Mooseksen kirjoilla (4. Moos. 30: 3, 5. Moos. 23: 22). Tästä lupauksesta käytettiin aramean (heprean?) kielistä nimitystä korban (uhrilahja). Näin lapsi voi syrjäyttää vanhojen vanhempiensa avustamisen tekemällä lahjoituksen temppeliin. Lapsi pystyi kuitenkin hyötymään tekemästään lahjoituksesta. Käytännössä korban toimi Jumalan tahtoa vastaan. Myöhemmin osa juutalaisista opettajista on ollut samaa mieltä Jeesuksen kanssa.

Seuraavaksi Jeesus käsittelee juutalaisten puhtaussäännöksiä. Nämä säännöt ovat hyvin laajat ja vaikuttavat juutalaisten käytännön elämään joka päivä. ”Ei ihmistä voi saastuttaa mikään, mikä tulee häneen ulkoapäin” on hyvin radikaali sanonta tuon ajan juutalaisten keskuudessa. Juutalaisten kannalta Jeesus erotti näkemyksellään itsensä juutalaisuuden ulkopuolelle. Hieman myöhemmin Jeesus selittää opetuslapsilleen, että ihmistä saastuttavat sydäimestä tulevat asiat: pahat ajatukset, siveettömyys, varkaudet, murhat, aviorikokset, ahneus, häijyys, vilppi, irstaus, pahansuopuus, herjaus, ylpeys ja uhmamieli (Mark. 7: 21 – 22).

”Jolla on korvat, se kuulkoon!” Tämä jae puuttuu vanhimmista käsikirjoituksista. Se on kehoitus tutkia äsken kuullun merkitystä.